

Nazwa i adres jednostki sprawozdawczej	G-05 Sprawozdanie o wartości zużytych materiałów, energii i usług obcych oraz zapasów materiałów za 2005 rok	Urząd Statystyczny
Numer identyfikacyjny - REGON		w ..... Przekazać/wysłać do dnia 12 kwietnia

E-mail sekretariatu dyrektora/prezesa firmy

Symbol rodzaju podstawowej działalności wg PKD

Dział 1. Zużycie materiałów, energii i usług obcych oraz stan zapasów materiałów

W tysiącach złotych (bez znaku po przecinku)

Wyszczególnienie		Zużycie materiałów, energii obcej i usług obcych				Stan zapasów materiałów		
		ogółem	z tego w działalności		z ogółem (rubr. 1) stanowią		na początek roku	na koniec roku
			podstawowej	pozostałej	import	marża transportowa		
0		1	2	3	4	5	6	7
Ogółem (wiersze 02 + 03 = wiersze od 04 do 58)	01							
z tego								
materiały i energia obca	02							
usługi obce	03							
Produkty rolnictwa i łowiectwa	04							
Produkty gospodarki leśnej i usługi związane z leśnictwem	05							
Ryby i pozostałe produkty rybactwa	06							
Węgiel kamienny i brunatny (lignit); torf	07							
Ropa naftowa i gaz ziemny; usługi związane z górnictwem ropy naftowej i gazu ziemnego, z wyłączeniem poszukiwań złóż tych surowców	08							
Rudy metali	09							
Surowce górnictwa pozostałe	10							
Artykuły spożywcze i napoje	11							
Wyroby tytoniowe	12							
Wyroby włókiennicze (tekstylna)	13							
Odzież; wyroby futrzarskie	14							
Skóry wyprawione i wyroby ze skór wyprawionych	15							
Drewno i wyroby z drewna oraz z korka, z wyłączeniem mebli; artykuły ze słomy i materiałów używanych do wyplatania	16							
Masa włóknista, papier i wyroby z papieru	17							
Druki i zapisane nośniki informacji	18							
Koks, produkty rafinacji ropy naftowej i paliwo jądrowe	19							
Chemikalia, wyroby chemiczne i włókna sztuczne	20							
Wyroby z gumy i tworzyw sztucznych	21							
Wyroby z pozostałych surowców niemetalicznych	22							
Metale	23							
Wyroby metalowe gotowe, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	24							
Części do maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowane	25							
Części do maszyn biurowych i komputerów	26							
Części do maszyn i aparatury elektrycznej, gdzie indziej niesklasyfikowanej	27							
Sprzęt i wyposażenie radiowe, telewizyjne i telekomunikacyjne	28							
Urządzenia oraz instrumenty medyczne, precyzyjne i optyczne, zegary i zegarki	29							
Części do pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	30							
Części do sprzętu transportowego pozostałego	31							
Meble; wyroby pozostałe, gdzie indziej niesklasyfikowane	32							

OBJAŚNIENIA do formularza G-05

Uwaga: W e-mailu każdy znak powinien zostać wpisany w odrębną kratkę.
Przykład wypełniania e-maila:

z   e   n   o   n   .   k   o   w   a   l   s   k   i   @   x   x   x   .   y   y   y   .   p   l
---

W przypadku niemożności zaprowadzenia odpowiedniej ewidencji, dopuszcza się możliwość zastosowania uproszczonej metody sporządzenia sprawozdania, tj. szacunkowego określenia wielkości, z zaznaczeniem na sprawozdaniu, że są to dane szacunkowe.

Sprawozdanie wypełniają jednostki prowadzące zarówno porównawczy jak i kalkulacyjny układ kosztów.

Zgodnie z rozdz.5 art.45 p.2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, z późn. zm.), jednostka która prowadzi kalkulacyjny układ kosztów zobowiązana jest do przygotowania - za okres roku - obliczeń dotyczących zużycia materiałów i energii oraz usług obcych w układzie rodzajowym kosztów.

Dane liczbowe należy wykazać w pełnych tysiącach złotych bez podatku VAT.

Sprawozdanie należy opracować według Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU). Informujemy, że rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 kwietnia 2004 r. (Dz.U. Nr 89, poz.844) zostały wprowadzone zmiany w PKWiU. Klasyfikacja dostępna jest m.in. na stronie internetowej: www.stat.gov.pl.

W przypadku gdy na dokumentach (fakturach, rachunkach) nie ma symboli PKWiU jednostka sama powinna zasymbolizować wyrób (materiał) czy usługę do odpowiedniego działu PKWiU.

W części I „Objaśnień...” przedstawiono zasady zaliczania kosztów zużytych materiałów, energii i usług obcych do poszczególnych wierszy formularza (wiersze 04-58) w zależności od przynależności do poszczególnych działów PKWiU.

Część I. Zasady zaliczania kosztów zużytych materiałów, energii i usług obcych do poszczególnych wierszy formularza w zależności od przynależności do poszczególnych działów PKWiU

Wiersz 04. (Dział 01) PRODUKTY ROLNICTWA I ŁOWIECTWA

Dział ten obejmuje nieprzetworzone produkty rolne i usługi:

- a) zboża, warzywa, rośliny oleiste, rośliny przemysłowe, produkty ogrodnicze, owoce, orzechy, używki, przyprawy,
- b) zwierzęta żywe, produkty pochodzenia zwierzęcego, z wyłączeniem sklasyfikowanych w dziale 05,
- c) usługi związane z produkcją roślinną, zagospodarowaniem terenów zielonych, chowem i hodowlą zwierząt (z wyłączeniem usług weterynaryjnych) oraz łowiectwem.

Wiersz 05. (Dział 02) PRODUKTY GOSPODARKI LEŚNEJ I USŁUGI ZWIĄZANE Z LEŚNICTWEM

Dział ten obejmuje:

- a) drewno surowe nieobrobione, gumy naturalne, korek naturalny, produkty leśne pozostałe,
- b) usługi związane z leśnictwem, w tym m.in. związane z: urządzaniem lasu, zagospodarowaniem lasu, tj. hodowlą młodych drzew i krzewów leśnych z siewek lub sadzonek, zalesianiem, ochroną lasu, ochroną p.poż. i utrzymaniem obiektów leśnych oraz pozyskaniem drewna łącznie ze zrywką i podwozem drewna.

Wiersz 06. (Dział 05) RYBY I POZOSTAŁE PRODUKTY RYBACTWA

Dział ten obejmuje:

- a) ryby żywe, świeże lub schłodzone,
- b) skorupiaki niezamrożone, ostrygi, pozostałe bezkręgowce żyjące w wodzie, żywe, świeże lub schłodzone,
- c) produkty połowów pozostałe, takie jak: korale, skorupy mięczaków, skorupiaków, gąbki naturalne, wodorosty morskie i pozostałe algi świeże lub suszone,
- d) perły,

- e) usługi związane z rybactwem,
- f) usługi związane z chowem i hodowlą ryb oraz pozostałych organizmów wodnych.

Wiersz 07. (Dział 10) WĘGIEL KAMIENNY I BRUNATNY (LIGNIT); TORF

Dział ten obejmuje:

- a) węgiel kamienny, brykiety i podobne paliwa stałe wytwarzane z węgla kamiennego,
- b) węgiel brunatny, z wyłączeniem gagatu służącego do wyrobu ozdób oraz brykiety i podobne paliwa wytwarzane z węgla brunatnego,
- c) torf łącznie z brykietami i odpadami torfowymi,
- d) usługi związane z wydobywaniem węgla kamiennego.

Wiersz 08. (Dział 11) ROPA NAFTOWA I GAZ ZIEMNY; USŁUGI ZWIĄZANE Z GÓRNICTWEM ROPY NAFTOWEJ I GAZU ZIEMNEGO, Z WYŁĄCZENIEM POSZUKIWAŃ ZŁÓŻ TYCH SUROWCÓW

Dział ten obejmuje:

- a) ropę naftową i gaz ziemny, z wyłączeniem produktów rafinacji ropy naftowej, np. paliw płynnych i gazowych, które należy zaliczyć do wiersza 19 (dział 23),
- b) łupki bitumiczne lub naftowe oraz piaski bitumiczne,
- c) usługi skraplania i regazyfikacji gazu ziemnego dla potrzeb transportu,
- d) usługi związane z wydobywaniem ropy naftowej i gazu ziemnego.

Wiersz 09. (Dział 13) RUDY METALI

Dział ten obejmuje:

- a) rudy i koncentraty rudy żelaza,
- b) rudy i koncentraty metali nieżelaznych.

Wiersz 10. (Dział 14) SUROWCE GÓRNICTWA POZOSTAŁE

Dział ten obejmuje:

- a) kamień budowlany surowy lub wstępnie obrobiony przez pocięcie, piłowanie na bloki lub płyty o kształcie prostokątnym, z podziałem wg rodzaju kamienia oraz wg sposobu wstępnej obróbki,
- b) skały wapienne, kamień gipsowy i kredę w stanie surowym, a także oczyszczonym, rozdrobnionym (chyba, że zaznaczono inaczej) i wzbogaconym,
- c) łupek surowy, wstępnie obrobiony lub tylko pocięty w prostokątne bloki, z wyjątkiem łupkowych pokryć dachowych,
- d) piaski naturalne stosowane do różnych celów - z wyjątkiem piasków metalonośnych - oraz kruszywo budowlane mineralne, także oczyszczone, łamane, zmielone, sortowane,
- e) gliny, kaoliny i inne skały ilaste surowe, a także wypalane,
- f) minerały wykorzystywane w przemyśle chemicznym oraz do produkcji nawozów (produkty kopalne w stanie surowym, a także produkty oczyszczone, rozdrobnione lub wzbogacone),
- g) sól do celów spożywczych i przemysłowych (także denaturowaną) oraz czysty chlorek sodowy i wodę morską,
- h) różne produkty kopalne (minerały) i żużle niesklasyfikowane w pozostałych działach.

Wiersz 11. (Dział 15) ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I NAPOJE

Dział ten obejmuje:

- a) mięso i produkty mięsne,
- b) ryby i produkty rybne przetworzone i zakonserwowane,
- c) owoce i warzywa przetworzone i zakonserwowane,

- d) oleje, tłuszcze zwierzęce i roślinne,
- e) produkty mleczarskie,
- f) produkty przemiału zbóż, skrobie, produkty skrobiowe,
- g) paszę przemysłową dla zwierząt,
- h) napoje alkoholowe i bezalkoholowe,
- i) inne artykuły spożywcze (pieczywo, wyroby ciałkarskie i cukiernicze, cukier, kakao, słodczyce, produkty mączne, kasza, herbata, przyprawy i inne).

Wiersz 12. (Dział 16) WYROBY TYTONIOWE

Dział ten obejmuje:

- a) tytoń przetworzony łącznie z odpadami tytoniu,
- b) usługi związane z produkcją wyrobów tytoniowych.

Wiersz 13. (Dział 17) WYROBY WŁÓKIENNICZE (TEKSTYLIA)

Dział ten obejmuje:

- a) tłuszcz z wełny, włączając lanolinę,
- b) włókna tekstylne naturalne oraz chemiczne, odcinkowe, przygotowane do przędzenia,
- c) przędzę włókienniczą i nici z włókien naturalnych oraz chemicznych włókien ciągłych lub odcinkowych,
- d) odpady z jedwabiu, wełny albo z cienkiej lub grubej sierści zwierzęcej, odpady bawełniane,
- e) tkaniny z włókien naturalnych oraz z chemicznych włókien ciągłych i odcinkowych, tkaniny z okrywą, ręcznikowe, włączając frotte i pozostałe specjalne,
- f) usługi w zakresie wykańczania materiałów włókienniczych,
- g) wyroby włókiennicze gotowe, z wyłączeniem odzieży,
- h) wyroby włókiennicze pozostałe (np. dywany nie zaliczone do środków trwałych, chodniki, kilimy, wykładziny podłogowe, wyroby powroźnicze i sieciowe, szmaty, włókniny i wyroby z nich; z wyłączeniem odzieży, tiule, hafty, filc, wata, wyroby z waty, tkaniny impregnowane, przędza metalizowana, wyroby z materiałów włókienniczych do zastosowań technicznych),
- i) usługi związane z produkcją i naprawą wyrobów włókienniczych,
- j) dzianiny oraz wyroby dziane (wyroby pończosznicze, blezery, pulowery, swetry, kamizelki i podobne wyroby dziane),
- k) usługi związane z produkcją dzianin oraz wyrobów dzianych.

Wiersz 14. (Dział 18) ODZIEŻ; WYROBY FUTRZARSKIE

Dział ten obejmuje:

- a) odzież roboczą i ochronną ze skóry, z wyjątkiem obuwia (sklasyfikowanego w dziale 19),
- b) ubrania robocze i ochronne, wierzchnie, bieliznę, dodatki odzieżowe, z wyjątkiem ochronnych nakryć głowy (sklasyfikowanych w działach 25 i 28) oraz odzieży z gumą lub z tworzyw sztucznych (sklasyfikowanej w dziale 25),
- c) futra i wyroby futrzarskie,
- d) usługi związane z produkcją odzieży i wyrobów futrzarskich.

Wiersz 15. (Dział 19) SKÓRY WYPRAWIONE I WYROBY ZE SKÓR WYPRAWIONYCH

Dział ten obejmuje:

- a) skóry wyprawione,
- b) wyroby ze skór wyprawionych, skóry wtórnej, z folii, tworzyw sztucznych, z materiałów włókienniczych, fibry, tektury - również w całości pokryte takim materiałem; wyroby kaletnicze i rymarskie, artykuły podróżne, torby ręczne i podobne pojemniki, zestawy podróżne do higieny osobistej, szycia, czyszczenia ubrań,
- c) paski i bransoletki do zegarków oraz ich części,
- d) obuwiu robocze i ochronne,
- e) usługi produkcyjne związane z wyprawianiem skór, usługi związane z produkcją wyrobów kaletniczych i rymarskich oraz obuwia.

Wiersz 16. (Dział 20) DREWNO I WYROBY Z DREWNA ORAZ Z KORKA, Z WYŁĄCZENIEM MEBLI; ARTYKUŁY ZE SŁOMY I MATERIAŁÓW UŻYWANYCH DO WYPLATANIA

Dział ten obejmuje:

- a) drewno piłowane, strugane lub impregnowane,
- b) usługi impregnowania i zabezpieczania drewna,
- c) arkusze fornirowe,
- d) sklejkę, płyty laminowane, płyty wiórowe, pilśniowe oraz inne rodzaje płyt i desek,
- e) usługi w zakresie wykańczania desek i płyt,
- f) wyroby stolarskie i ciesielskie dla budownictwa,
- g) usługi związane z instalowaniem (montażem) i produkcją wyrobów stolarskich i ciesielskich,
- h) opakowania drewniane i inne wyroby z drewna,
- i) usługi związane z naprawą i konserwacją oraz produkcją opakowań drewnianych i palet oraz innych wyrobów z drewna,
- j) wyroby z korka, słomy i materiałów używanych do wyplatania,
- k) usługi związane z produkcją wyrobów z korka, słomy oraz wyrobów koszykarskich i wikliniarskich.

Wiersz 17. (Dział 21) MASA WŁÓKNISTA, PAPIER I WYROBY Z PAPIERU

Dział ten obejmuje:

- a) masę celulozową, papier i tekturę,
- b) papier i tekturę falistą oraz opakowania z papieru i tektury,
- c) wyroby z papieru do użytku domowego i toaletowego,
- d) artykuły papiernicze piśmienne,
- e) tapety,
- f) inne wyroby z papieru i tektury,
- g) usługi związane z produkcją masy włóknistej, papieru i wyrobów z papieru.

Wiersz 18. (Dział 22) DRUKI I ZAPISANE NOŚNIKI INFORMACJI

Dział ten obejmuje:

- a) wszystkie publikacje i drukowane materiały do czytania łącznie z materiałami reklamowymi oraz gazetami, dziennikami i czasopismami,
- b) płyty woskowe lub płyty tekturowe, z których wykonuje się płyty z zarejestrowanym dźwiękiem,
- c) nośniki dźwięku, będące produktem pośrednim handlowej produkcji płyt wytwarzanych z płyt woskowych lub z płyt tekturowych,
- d) płyty gramofonowe, wytwarzane z żywicy winylowych lub innych tworzyw sztucznych z dodatkiem sadzy i stabilizatorów,
- e) dyski zapisane numerycznie do odczytu optycznego za pomocą strumienia lasera (płyty kompaktowe),
- f) taśmy magnetyczne, inne niż te z zapisanymi danymi w rodzaju używanych w maszynach do automatycznego przetworzenia danych (Dział 72) o szerokości do 6,5 mm łącznie,
- g) kalkomanie nadające się do zamiany na szklistą masę i inne kalkomanie,
- h) karty pocztowe drukowane lub ilustrowane, drukowane karty z osobistymi wiadomościami lub ogłoszeniami na dowolną okazję (widokówki, kartki okazjonalne),
- i) kalendarze dowolnego rodzaju,
- j) elementy drukarskie, np: czcionki, klisze, płyty, cylindry drukowe, kamienie litograficzne przygotowane do celów drukarskich,
- k) usługi poligraficzne i usługi związane z poligrafia.

Wiersz 19. (Dział 23) KOKS, PRODUKTY RAFINACJI ROPY NAFTOWEJ I PALIWO JĄDROWE

Dział ten obejmuje:

- a) produkty pieców koksowniczych,

- b) produkty rafinacji ropy naftowej (paliwo silnikowe, oleje opałowe, napędowe, smarowe, odpadowe, gazy i pozostałe węglowodory gazowe, z wyłączeniem gazu ziemnego, produkty naftowe pozostałe),
- c) pierwiastki promieniotwórcze, izotopy i ich związki oraz pozostałości promieniotwórcze,
- d) usługi produkcyjne związane z wytwarzaniem produktów pieców koksowniczych, rafinacji ropy naftowej oraz usługi zagospodarowania odpadów promieniotwórczych.

Wiersz 20. (Dział 24) CHEMIKALIA, WYROBY CHEMICZNE I WŁÓKNA SZTUCZNE

Dział ten obejmuje:

- a) chemikalia podstawowe, w szczególności:
  - gazy techniczne,
  - barwniki i pigmenty,
  - inne chemikalia organiczne i nieorganiczne podstawowe,
  - nawozy,
  - tworzywa sztuczne i kauczuk w formach podstawowych,
- b) pestycydy i pozostałe środki agrochemiczne,
- c) farby, lakiery i podobne środki pokrywające, farby drukarskie,
- d) wyroby farmaceutyczne,
- e) glicerynę, mydła i detergenty, preparaty do czyszczenia i polerowania, perfumy i preparaty toaletowe,
- f) inne wyroby chemiczne, w szczególności:
  - paliwa biochemiczne,
  - materiały wybuchowe,
  - kleje i żelatyny,
  - olejki eteryczne,
  - chemikalia fotograficzne,
  - nośniki informacji niezapisane, gotowe,
  - pozostałe wyroby chemiczne,
- g) włókna chemiczne,
- h) usługi związane z produkcją chemikaliów, wyrobów chemicznych i włókien sztucznych.

Wiersz 21. (Dział 25) WYROBY Z GUMY I TWORZYW SZTUCZNYCH

Dział ten obejmuje:

- a) wyroby z gumy,
- b) wyroby z tworzyw sztucznych,
- c) usługi związane z produkcją, instalacją, naprawą i konserwacją wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych,
- d) usługi związane z produkcją części z tworzyw sztucznych.

Wiersz 22. (Dział 26) WYROBY Z POZOSTAŁYCH SUROWCÓW NIEMETALICZNYCH

Dział ten obejmuje:

- a) szkło i wyroby ze szkła,
- b) wyroby ceramiczne łącznie z wyrobami ogniotrwałymi i z ceramiką budowlaną,
- c) mineralne materiały wiążące: cement, wapno, gips,
- d) wyroby betonowe, w tym prefabrykowane budynki z betonu,
- e) wyroby gipsowe,
- f) masy betonowe i zaprawy murarskie,
- g) wyroby azbestowo-cementowe, wiórowo-cementowe i podobne,
- h) wyroby z kamienia naturalnego,
- i) materiały ściernie,
- j) przędzę, tkaniny z minerałów niemetalicznych oraz artykuły wykończone z tych materiałów,
- k) wyroby z różnych substancji mineralnych: miki, grafitu, wermikulitu, wełny i waty żuźlowej, wełny mineralnej,

- l) usługi związane z produkcją oraz usługi instalowania, napraw i konserwacji wyżej wymienionych wyrobów.

Wiersz 23. (Dział 27) METALE

Dział ten obejmuje:

- a) metale oraz wyroby z nich o charakterze półproduktu oraz odpady i złom,
- b) usługi związane z produkcją metali oraz wyrobów z nich o charakterze półproduktu,
- c) usługi odlewnicze.

Wiersz 24. (Dział 28) WYROBY METALOWE GOTOWE, Z WYŁĄCZENIEM MASZYN I URZĄDZEŃ

Dział ten obejmuje:

- a) konstrukcje metalowe (całe konstrukcje) oraz drzwi, okna, ramy,
- b) metalowe pojemniki, grzejniki, z wyjątkiem pojemników metalowych instalowanych na pojazdach (sklasyfikowanych w dziale 34) oraz na wagonach kolejowych (sklasyfikowanych w dziale 35),
- c) wyroby nożownicze, narzędzia, druty i wyroby z drutu, śruby, wkręty i inne elementy złączne i inne wyroby metalowe ogólnego przeznaczenia,
- d) usługi związane z produkcją, instalowaniem, naprawą i konserwacją ww. wyrobów,
- e) usługi formowania metali (np. usługi kucia, wytłaczania, prasowania, walcowania metali) oraz usługi w zakresie metalurgii proszków,
- f) usługi obróbki metali i nanoszenia powłok na metale.

Wiersz 25. (Dział 29) CZĘŚCI DO MASZYN I URZĄDZEŃ, GDZIE INDEKS NIESKLASYFIKOWANE

Dział ten obejmuje:

- a) części do silników i turbin, z wyjątkiem lotniczych, samochodowych i motocyklowych,
- b) części do pomp i sprzężarek,
- c) krany i zawory, wyroby armatury rurociąkowej i podobne elementy, które po zamontowaniu na rurociągach i zbiornikach przepuszczają: ciecze, gazy, pary, materiały lepkie lub odwrotnie - zatrzymują je, przez co można sterować ich doprowadzeniem lub odprowadzeniem, regulować przepływ lub ciśnienie. Niniejszy dział obejmuje również armaturę wodociągową z wmontowanym mechanizmem lub urządzeniem do jej napędu, np. zawór wyposażony w element termoczuły (pasek bimetaliczny, puszkę, zbiorniczek),
- d) łożyska, koła zębate, przekładnie zębate i elementy napędowe,
- e) części i wyposażenie do pieców, kotłów oraz palników piecowych,
- f) osprzęt i części do urządzeń dźwigowych i przenoszących,
- g) części do urządzeń chłodniczych i wentylacyjnych (z wyjątkiem domowych),
- h) części do maszyn dla rolnictwa i leśnictwa,
- i) części do obrabiarek,
- j) części do maszyn i urządzeń ogólnego i specjalnego przeznaczenia, gdzie indeks niesklasyfikowane,
- k) amunicję,
- l) części zamiennie do sprzętu gospodarstwa domowego. Wiersz ten obejmuje również sprzęt gospodarstwa domowego niezaliczony do środków trwałych,
- m) usługi instalowania, napraw i konserwacji oraz usługi związane z produkcją wyżej wymienionych maszyn i urządzeń.

Wiersz 26. (Dział 30) CZĘŚCI DO MASZYN BIUROWYCH I KOMPUTERÓW

Dział ten obejmuje:

- a) części i akcesoria do maszyn i urządzeń biurowych,
- b) części i akcesoria do sprzętu przetwarzania informacji,
- c) usługi instalowania maszyn i urządzeń biurowych oraz sprzętu do przetwarzania informacji.

Wiersz 27. (Dział 31) CZĘŚCI DO MASZYN I APARATURY ELEKTRYCZNEJ, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOWANEJ

Dział ten obejmuje:

- a) części do silników elektrycznych, prądnic i transformatorów,
- b) aparaturę elektryczną rozdzielczą i sterowniczą,
- c) druty i przewody izolowane,
- d) akumulatory, ogniwa i baterie galwaniczne,
- e) sprzęt oświetleniowy i lampy elektryczne,
- f) inny sprzęt i wyposażenie elektryczne,
- g) usługi instalowania, napraw i konserwacji oraz usługi związane z produkcją ww. maszyn i aparatury elektrycznej.

Wiersz 28. (Dział 32) SPRZĘT I WYPOSAŻENIE RADIOWE, TELEWIZYJNE I TELEKOMUNIKACYJNE WRAZ Z CZĘŚCIAMI

Dział ten obejmuje:

- a) diody, lampy i inne elementy elektroniczne,
- b) aparaty do linii telefonicznych i telegraficznych, niezaliczone do środków trwałych,
- c) odbiorniki radiowe i telewizyjne oraz ich akcesoria, niezaliczone do środków trwałych,
- d) urządzenia umożliwiające zapisywanie lub odtwarzanie obrazu i dźwięku oraz ich akcesoria, niezaliczone do środków trwałych,
- e) usługi instalowania, napraw i konserwacji oraz usługi związane z produkcją sprzętu i wyposażenia radiowego, telewizyjnego i telekomunikacyjnego.

Wiersz 29. (Dział 33) URZĄDZENIA ORAZ INSTRUMENTY MEDYCZNE, PRECYZYJNE I OPTYCZNE, ZEGARY I ZEGARKI WRAZ Z CZĘŚCIAMI

Dział ten obejmuje:

- a) sprzęt medyczny i chirurgiczny, przyrządy ortopedyczne oraz meble medyczne, niezaliczone do środków trwałych,
- b) fotele fryzjerskie i podobne, niezaliczone do środków trwałych,
- c) przyrządy i narzędzia oraz aparaturę kontrolno-pomiarową, badawczo-laboratoryjną i nawigacyjną, niezaliczone do środków trwałych,
- d) instrumenty optyczne, sprzęt fotograficzny i kinematograficzny, niezaliczone do środków trwałych,
- e) zegary i zegarki, niezaliczone do środków trwałych,
- f) usługi związane z produkcją, instalowaniem, naprawą i konserwacją ww. urządzeń, przyrządów i aparatów,
- g) usługi projektowania i montażu systemów do sterowania produkcją.

Wiersz 30. (Dział 34) CZĘŚCI DO POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, PRZYCZEP I NACZEP

Dział ten obejmuje:

- a) silniki spalinowe do pojazdów samochodowych,
- b) części i akcesoria do pojazdów samochodowych i ich silników,
- c) usługi instalowania podzespołów i kompletnych zespołów konstrukcyjnych do pojazdów samochodowych w ramach procesu produkcyjnego,
- d) usługi związane z przebudową, montażem i wyposażeniem nadwozi do pojazdów samochodowych,
- e) usługi związane z wyposażeniem przyczep turystycznych i mieszkalnych,
- f) usługi napraw i konserwacji kontenerów,
- g) usługi w zakresie montażu części i akcesoriów do pojazdów samochodowych, gdzie indziej niesklasyfikowane.

Wiersz 31. (Dział 35) CZĘŚCI DO SPRZĘTU TRANSPORTOWEGO POZOSTAŁEGO

Dział ten obejmuje m.in.:

- a) części i akcesoria do statków, łodzi i konstrukcji pływających,
- b) części i akcesoria do taboru kolejowego i tramwajowego oraz taboru metra,

- c) części i akcesoria do statków powietrznych,
- d) części i akcesoria do pojazdów takich jak: motocykle, skutery i rowery,
- e) części i akcesoria do pojazdów bez napędu mechanicznego,
- f) usługi napraw i konserwacji, remontu sprzętu transportowego (z wyjątkiem obsługi i napraw pojazdów samochodowych, zaklasyfikowanych do działu 50).

Wiersz 32. (Dział 36) MEBLE; WYROBY POZOSTAŁE, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOWANE

Dział ten obejmuje:

- a) meble, niezaliczone do środków trwałych,
- b) wyroby jubilerskie i podobne (w tym medale),
- c) instrumenty muzyczne, niezaliczone do środków trwałych,
- d) sprzęt sportowy, niezaliczony do środków trwałych,
- e) gry i zabawki,
- f) pozostałe wyroby, gdzie indziej niesklasyfikowane,
- g) monety,
- h) medale produkowane tą samą metodą co monety (tzn. przez wybijanie),
- i) usługi związane z produkcją, naprawą, konserwacją, instalacją ww. wyrobów.

Wiersz 33. (Dział 37) USŁUGI ZWIĄZANE Z PRZETWARZANIEM ODPADÓW

Dział ten obejmuje usługi związane z przetwarzaniem odpadów (odzyskiwanie metali z odpadów i odzyskiwanie materiałów niemetalowych z odpadów oraz likwidacja i złomowanie statków). W niniejszym dziale nie klasyfikuje się wyrobów pochodzących z recyklingu. Surowce wtórne pochodzące z recyklingu dokonywanego w ramach tego działu należy klasyfikować jak wyroby "nowe", tam gdzie klasyfikowana jest działalność produkcyjna, tzn. w odpowiednich grupowaniach sekcji D.

Wiersz 34. (Dział 40) ENERGIA ELEKTRYCZNA, GAZ, CIEPŁO W PARZE I GORĄCEJ WODZIE

Dział ten obejmuje:

- a) energię elektryczną oraz usługi w zakresie jej dostarczania, obejmujące przesyłanie, dystrybucję oraz obsługę odbiorców,
- b) zużyte elementy paliwowe reaktorów jądrowych,
- c) gazy wytworzone metodami przemysłowymi (inne niż gazy z ropy naftowej) oraz usługi w zakresie rozprowadzania paliw gazowych w systemie sieciowym,
- d) ciepło w parze i gorącej wodzie,
- e) usługi dostarczania pary wodnej i gorącej wody.

Wiersz 35. (Dział 41) WODA ZIMNA I USŁUGI W ZAKRESIE ROZPROWADZANIA WODY

Dział ten obejmuje:

- a) naturalną nieprzetworzoną wodę,
- b) usługi rozprowadzania wody.

Wiersz 36. (Dział 45) ROBOTY BUDOWLANE

Dział ten obejmuje:

- a) prace polegające na wznoszeniu nowych budynków mieszkalnych i niemieszkalnych oraz budowli począwszy od przygotowania terenu przez zróżnicowany zakres robót ziemnych, fundamentowych (stan zerowy), wykonywanie elementów nośnych, przegród budowlanych, układanie i pokrywanie dachów (stan surowy) do robót montażowych, instalacyjnych i wykończeniowych,
- b) prace związane z przebudową, rozbudową, nadbudową, modernizacją, rozbiórką, odbudową, remontem i konserwacją już istniejących budynków mieszkalnych i niemieszkalnych oraz budowli, prace związane z inżynierią lądową i wodną,
- c) instalowanie budynków i budowli z prefabrykatów, instalowanie konstrukcji stalowych.

**Wiersz 37. (Z działu 50 - grupa 50.2 oraz kategoria 50.40.4)
USŁUGI W ZAKRESIE OBSŁUGI I NAPRAW POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH ORAZ MOTOCYKLI**

Wiersz ten obejmuje:

- a) obsługę i naprawę pojazdów samochodowych,
- b) usługi mycia, czyszczenia, holowania itp. pojazdów samochodowych,
- c) konserwację i naprawę motocykli oraz części i akcesoriów do nich.

Wiersz 38. (Z działu 52 - grupa 52.7) USŁUGI W ZAKRESIE NAPRAW ARTYKUŁÓW UŻYTKU OSOBISTEGO ORAZ DOMOWEGO

Wiersz ten obejmuje naprawy artykułów użytku osobistego oraz artykułów gospodarstwa domowego i ich instalowanie, niezależnie od tego czy jest to połączone z ich sprzedażą.

Wiersz 39. (Dział 55) USŁUGI HOTELOWSKIE I GASTRONOMICZNE

Dział ten obejmuje:

- a) usługi hotelarskie obejmujące usługi zakwaterowania i usługi towarzyszące wliczone w cenę rachunku za nocleg, świadczone przez hotele, motele, pensjonaty,
- b) usługi hotelarskie i towarzyszące wliczone w cenę rachunku za nocleg świadczone przez kempingi, domy wycieczkowe, schroniska (w tym młodzieżowe) oraz inne miejsca krótkotrwałego zakwaterowania,
- c) usługi wynajmuumeblowanych lokali krótkotrwałego zakwaterowania takich jak: pokoje gościnne, kwatery wiejskie, domki letniskowe, apartamenty,
- d) usługi gastronomiczne,
- e) usługi związane z podawaniem napojów,
- f) usługi stołówkowe i usługi dostarczania posiłków dla odbiorców zewnętrznych.

Wiersz 40. (Dział 60) USŁUGI TRANSPORTU LĄDOWEGO I RUROCIĄGOWEGO

Dział ten obejmuje:

- a) usługi transportu pasażerskiego i towarowego, rozkładowego lub nierozkładowego drogą lądową - z wykorzystaniem różnych środków lokomocji (kursujących w obrębie miast i pomiędzy miastami) takich jak: kolej, metro oraz różne jednostki transportu drogowego (samochody, autobusy, autokary, tramwaje, trolejbusy),
- b) usługi transportu rurociągami,
- c) usługi w zakresie przewozów pasażerskich nadziemnymi kolejkami linowymi i wyciągami narciarskimi,
- d) usługi w zakresie przewozów z wykorzystaniem ludzkiej lub zwierzęcej siły pociągowej,
- e) wynajem samochodów, autobusów i autokarów z kierowcą.

Wiersz 41. (Dział 61) USŁUGI TRANSPORTU WODNEGO

Dział ten obejmuje:

- a) usługi transportu morskiego, przybrzeżnego i śródlądowego z wykorzystaniem różnych typów jednostek pływających,
- b) usługi wynajmowania wszystkich typów jednostek żeglugi morskiej i śródlądowej z załogą,
- c) usługi holowania i pchania na pełnym morzu i wodach przybrzeżnych oraz wodach śródlądowych i kanałach (w tym usługi holownicze dla urządzeń wierniczych, żurawi pływających, pogłębiarek, pław i kadłubów, statków niekompletnych oraz ładunków na tratwach).

Wiersz 42. (Dział 62) USŁUGI TRANSPORTU LOTNICZEGO

Dział ten obejmuje:

- a) usługi związane z zapewnieniem transportu pasażerskiego i towarowego, rozkładowego lub nierozkładowego, drogą powietrzną - świadczone za pomocą statków powietrznych dowolnego typu (łącznie z helikopterami),
- b) loty wycieczkowe, usługi taksówek powietrznych świadczone za pomocą helikopterów oraz wynajem statków powietrznych pasażer-

skich lub towarowych (dowolnego typu i w dowolnym celu) wraz z załogą,

- c) usługi związane z transportem w przestrzeni kosmicznej (między innymi wystrzeliwanie i umieszczanie satelitów w przestrzeni kosmicznej oraz usługi świadczone przez laboratoria kosmiczne).

Wiersz 43. (Dział 63) USŁUGI WSPOMAGAJĄCE NA RZECZ TRANSPORTU; USŁUGI TURYSTYCZNE

Dział ten obejmuje:

- a) usługi wspomagające transport lądowy, wodny i powietrzny, np. usługi terminali pasażerskich i przeładunkowych dla wszystkich typów transportu (łącznie z przeładunkiem w portach), usługi przeładunku bagażu w portach lotniczych, terminalach autobusowych, kolejowych i przy autostradach,
- b) usługi przechowywania i magazynowania towarów,
- c) konserwację oraz drobne naprawy sprzętu transportowego, innego niż samochody,
- d) usługi portów i dróg wodnych, usługi związane z działalnością autostrad i dróg, użytkowaniem mostów i tuneli, usługi parkingowe,
- e) usługi maklerów okrętowych, spedycji, pomocy nawigacyjnej oraz kontroli ruchu lotniczego,
- f) usługi związane z cumowaniem statków wszystkich typów, usługi pilotowania oraz ratownictwa wodnego i ściągania z mielizn (prowadzone na morzu, wodach przybrzeżnych i śródlądowych),
- g) usługi w zakresie organizowania imprez turystycznych, pośrednictwa na rzecz organizatora i na zlecenie klienta, doradztwa i planowania turystycznego, informacji turystycznej oraz pilotów wycieczek i przewodników turystycznych.

Wiersz 44. (Dział 64) USŁUGI POCZTOWE I TELEKOMUNIKACYJNE

Dział ten obejmuje:

- a) zbieranie korespondencji i przesyłek o charakterze pocztowym, ich przewóz oraz doręczenie adresatom w kraju i za granicą,
- b) usługi dzierżawienia skrzynek pocztowych,
- c) zakup znaczków pocztowych,
- d) usługi łączności w zakresie przekazywania znaków, sygnałów, pisma, obrazów i dźwięków albo informacji poprzez przewody, systemy radiowe, optyczne lub jakiegokolwiek inne urządzenia wykorzystujące energię elektromagnetyczną.

Wiersz 45. (Dział 65) USŁUGI POŚREDNICTWA FINANSOWEGO, Z WYŁĄCZENIEM UBEZPIECZEŃ I FUNDUSZY EMERYTALNO-RENTOWYCH

Dział ten obejmuje:

- a) opłaty manipulacyjne i prowizje pobierane przez banki (z wyjątkiem prowizji od kredytów),
- b) opłaty dzierżawne pobierane przez przedsiębiorstwa zajmujące się leasingiem finansowym,
- c) prowizje pobierane przez towarzystwa funduszy powierniczych związane z zarządzaniem funduszami powierzonymi.

Wiersz 46. (Dział 67) USŁUGI POMOCNICZE ZWIĄZANE Z POŚREDNICTWEM FINANSOWYM I Z UBEZPIECZENIAMI

Dział ten obejmuje:

- a) prowizje od operacji papierami wartościowymi pobierane przez biura maklerskie,
- b) prowizje płacone przy wymianie walut w kantorach wymiany walut,
- c) prowizje pobierane przez jednostki pośrednictwa finansowego z tytułu udzielania doradztwa finansowego i doradztwa w zakresie obrotu papierami wartościowymi.

Wiersz 47. (Dział 70) USŁUGI ZWIĄZANE Z NIERUCHOMOŚCIAMI

Dział ten obejmuje:

- a) czynsze i opłaty za wynajem lub dzierżawę budynków i lokali mieszkalnych i niemieszkalnych,

- b) opłaty za pośrednictwo w wynajmie budynków i lokali mieszkalnych i niemieszkalnych,
- c) opłaty za pośrednictwo w sprzedaży budynków mieszkalnych i niemieszkalnych łącznie z gruntem, terenów pod zabudowę mieszkalną i niemieszkalną,
- d) usługi zarządzania (administrowania) nieruchomościami mieszkalnymi i niemieszkalnymi (łącznie z usługami w zakresie wyceny).

Wiersz 48. (Dział 71) USŁUGI WYNAJMU LUB DZIERŻAWY MASZYN I URZĄDZEŃ BEZ OBSŁUGI OPERATORSKIEJ ORAZ WYPOŻYCZANIE ARTYKUŁÓW UŻYTKU OSOBISTEGO I DOMOWEGO

Dział ten obejmuje:

- a) usługi wynajmu i dzierżawy samochodów osobowych oraz innych środków transportu lądowego bez kierowcy,
- b) usługi wynajmu i dzierżawy środków transportu wodnego bez załogi,
- c) usługi wynajmu i dzierżawy środków transportu powietrznego bez pilota,
- d) usługi wynajmu maszyn i urządzeń rolniczych bez obsługi,
- e) usługi wynajmu i dzierżawy maszyn i urządzeń do prowadzenia robót budowlanych (wodnych i lądowych), w tym także maszyn i urządzeń burzących, bez obsługi,
- f) usługi wynajmu lub dzierżawy maszyn i sprzętu biurowego łącznie ze sprzętem komputerowym oraz innych maszyn i urządzeń bez obsługi,
- g) usługi wynajmu lub wypożyczenia artykułów przeznaczenia osobistego i użytku domowego.

Wiersz 49. (Dział 72) USŁUGI INFORMATYCZNE

Dział ten obejmuje:

- a) usługi związane z doradztwem w zakresie typu i konfiguracji sprzętu komputerowego i związanego z tym oprogramowania oraz doradztwem w zakresie organizacji procesów informatyzacji; analizę, projektowanie i programowanie systemów gotowych do użycia,
- b) usługi przetwarzania danych kończące się przygotowaniem dokumentów wyjściowych na podstawie danych dostarczonych przez użytkowników lub polegające jedynie na wprowadzaniu danych do zbiorów,
- c) usługi ciągłego zarządzania i obsługiwanie cudzych urządzeń do przetwarzania danych,
- d) usługi związane z obsługiwaniem baz danych (tworzenie i rozwój baz danych, gromadzenie danych dla bazy z jednej lub większej liczby źródeł, przechowywanie i udostępnianie danych),
- e) konserwacji i naprawy maszyn biurowych, księgujących i sprzętu komputerowego.

Wiersz 50. (Dział 73) USŁUGI BADAWCZO-ROZWOJOWE

Dział ten obejmuje badania, prace eksperymentalne i inne usługi badawczo-rozwojowe we wszystkich dziedzinach nauk. Zalicza się tu następujące rodzaje działalności:

- badania podstawowe, czyli prace teoretyczne i doświadczalne mające na celu zdobycie nowej wiedzy,
- badania stosowane, czyli prace naukowe ukierunkowane na konkretne zastosowania praktyczne,
- prace rozwojowe ukierunkowane przede wszystkim na wyprodukowanie nowych wyrobów, zastosowanie nowych procesów technologicznych lub na doskonalenie stosowanych wyrobów i procesów technologicznych.

Wiersz 51. (Dział 74) USŁUGI ZWIĄZANE Z PROWADZENIEM DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ POZOSTAŁE

Dział ten obejmuje:

- a) usługi w zakresie doradztwa prawnego i reprezentacji w postępowaniu sądowym i ustawowym, doradztwo w zakresie patentów, praw autorskich, doradztwo w sporządzaniu dokumentów prawnych oraz informacji prawnej, pozostałe,
- b) usługi rachunkowo-księgowe, weryfikacji sprawozdań finansowych, kontroli ksiąg, szacowania wartości, usługi doradztwa podatkowego,

- c) usługi projektowania budowlanego na etapie projektu wstępnego, projektu technicznego i „pod klucz” oraz planowania urbanistycznego, architektonicznego kształtowania krajobrazu, oraz usługi zarządzania projektem w zakresie budownictwa, usługi geologiczne i geofizyczne, usługi geodezyjne i kartograficzne, usługi w zakresie wykonywania pomiarów pod powierzchnią ziemi, pomiarów hydrogeologicznych i pomiarów w celach budowlanych,
- d) usługi reklamowe,
- e) usługi pośrednictwa pracy i dostarczania personelu,
- f) usługi detektywistyczne i ochroniarskie,
- g) usługi sprzątanania i czyszczenia obiektów,
- h) usługi w zakresie badań i analiz składu, właściwości fizycznych, parametrów mechanicznych i elektrycznych urządzeń, badań technicznych okresowych dla pojazdów i w zakresie innych przeglądów technicznych,
- i) pakowanie na zlecenie gotowych produktów, łącznie z formowaniem opakowania, butelkowanie, pakowanie paczek i prezentów oraz etykietowanie i nadruk na paczkach,
- j) usługi sekretarskie i tłumaczenia,
- k) płyty fotograficzne naświetlone,
- l) projekty i rysunki architektoniczne i inżynierskie,
- ł) usługi komercyjne pozostałe np.: w zakresie oceny zdolności kredytowej, opracowania projektów wystroju wnętrz i dekoracji, organizowania wystaw, targów i kongresów.

Wiersz 52. (Z działu 75 - grupa 75.1 i 75.2) USŁUGI W ZAKRESIE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ I OBRONY NARODOWEJ

Wiersz ten obejmuje:

- a) usługi ustawodawcze i wykonawcze wykonywane przez naczelne, centralne i terenowe organa administracji publicznej, zarówno rządowej, jak i samorządu terytorialnego, i usługi organów konstytucyjnych, takich jak Trybunał Stanu i Trybunał Konstytucyjny,
- b) usługi państwowych służb podatkowych, celnych, zarządzanie skarbem państwa i kontrolę w tym zakresie,
- c) usługi dyplomatyczne i konsularne wykonywane za granicą, usługi zagranicznej pomocy gospodarczej i wojskowej,
- d) usługi w dziedzinie obrony narodowej,
- e) usługi Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz sądów powszechnych i prokuratury, także sądów wojskowych i prokuratury wojskowej, zakładów karnych, aresztów śledczych i ośrodków resocjalizacyjnych,
- f) usługi policji państwowej, aresztów, usługi zaopatrzenia na wypadek katastrof żywiołowych w czasie pokoju,
- g) usługi państwowej i ochotniczej straży pożarnej, zwalczanie powodzi i innych klęsk żywiołowych, ratowanie życia w górach i na otwartych wodach.

Wiersz 53. (Dział 80) USŁUGI W ZAKRESIE EDUKACJI

Dział ten obejmuje:

- a) usługi w zakresie przedszkoli, szkolnictwa podstawowego, szkolnictwa wyższego niż podstawowe i średnie,
- b) usługi w zakresie szkolnictwa dla dorosłych oraz innych form kształcenia.

Wiersz 54. (Dział 85) USŁUGI W ZAKRESIE OCHRONY ZDROWIA I POMOCY SPOŁECZNEJ

Dział ten obejmuje:

- a) usługi w zakresie ochrony zdrowia ludzkiego,
- b) usługi weterynaryjne,
- c) usługi pomocy społecznej.

Wiersz 55. (Dział 90) USŁUGI W ZAKRESIE GOSPODARKI ŚCIEKAMI ORAZ GOSPODAROWANIA ODPADAMI, USŁUGI SANITARNE I POKREWNE

Dział ten obejmuje:

- a) usługi związane z gromadzeniem śmieci i odpadów komunalnych oraz odpadów z fabryk i instytucji,

- b) transport oraz zagospodarowanie odpadów poprzez spalanie lub w inny sposób,
- c) usuwanie gruzu budowlanego,
- d) konserwację studzienek burzowych,
- e) usuwanie ścieków i nieczystości płynnych pochodzących z budynków, za pomocą sieci kanalizacyjnej, bądź w inny sposób,
- f) oczyszczanie i utylizację ścieków i nieczystości,
- g) opróżnianie i oczyszczanie szamb,
- h) usuwanie nieczystości z toalet,
- i) utrzymanie i konserwację sieci kanalizacyjnej,
- j) oczyszczanie ulic, placów i innych terenów,
- k) usuwanie śniegu i lodu.

Wiersz 56. (Dział 91) USŁUGI ŚWIADCZONE PRZEZ ORGANIZACJE CZŁONKOWSKIE, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOWANE

Dział ten obejmuje składki, wpłaty oraz należności płacone na rzecz:

- a) organizacji komercyjnych (federacji i stowarzyszeń) i pracodawców, których podstawą jest działalność informacyjna, reprezentowanie interesów członków przed instytucjami rządowymi itp.,
- b) organizacji profesjonalnych, których członkowie są zainteresowani w konkretnej dyscyplinie naukowej lub też są przedstawicielami takich samych zawodów i stowarzyszeń kulturalnych.

Wiersz 57. (Dział 92) USŁUGI ZWIĄZANE Z KULTURĄ, REKREACJĄ I SPORTEM

Dział ten obejmuje:

- a) usługi związane z filmami i nagraniami wideo,
- b) usługi radia i telewizji,
- c) inne usługi rozrywkowe, np. usługi w zakresie twórczości i wykonawstwa artystycznego, usługi świadczone przez wesołe miasteczka, parki rozrywki, usługi cyrkowe i inne,
- d) usługi świadczone przez agencje informacyjne,
- e) usługi związane z kulturą, np. usługi bibliotek, archiwów, muzeów,
- f) usługi związane ze sportem,
- g) usługi rekreacyjne.

Wiersz 58. (Dział 93) USŁUGI POZOSTAŁE

Dział ten obejmuje:

- a) pranie, czyszczenie, prasowanie i barwienie niestanowiące integralnej części procesu produkcji wszelkiego rodzaju odzieży i wyrobów włókienniczych,
- b) usługi fryzjerskie i kosmetyczne,
- c) usługi pogrzebowe i kremacyjne oraz usługi związane z pielęgnacją grobów,
- d) usługi świadczone przez łaźnie, sauny, solaria, salony masażu i podobne usługi mające na celu poprawę samopoczucia i kondycji fizycznej,
- e) usługi astrologów, czyścibutów, portierów i pozostałe usługi, gdzie indziej niesklasyfikowane.

CZĘŚĆ II

Definicje wybranych pojęć występujących w sprawozdaniu

Polska Klasyfikacja Wyrobów i Usług jest klasyfikacją produktów pochodzenia krajowego oraz z importu, przy czym:

- pod pojęciem **produktów** rozumie się wyroby i usługi,
- pod pojęciem **wyrobów** rozumie się surowce, półfabrykaty, wyroby finalne oraz zespoły i części tych wyrobów - o ile występują w obrocie,
- pod pojęciem **usług** rozumie się:
  - wszelkie czynności świadczone przez podmioty gospodarcze na rzecz innych jednostek gospodarczych, będące współdziałaniem w procesie produkcji, ale nietworzące bezpośrednio nowych dóbr materialnych, tzn. usługi produkcyjne,

- wszelkie czynności świadczone na rzecz gospodarki narodowej oraz na rzecz ludności, przeznaczone dla celów konsumpcji indywidualnej, zbiorowej i ogólnospołecznej (tzw. usługi konsumpcyjne i usługi ogólnospołeczne).

Usługi świadczone przez różne zakłady tego samego przedsiębiorstwa (lub jednostki prawnej), jak również czynności wykonywane przez przedsiębiorstwa dla potrzeb własnej działalności gospodarczej (m.in. instalacje, naprawy, konserwacje, remonty itp.) nie są zaliczane do usług.

W szczególności usługami są:

- czynności o charakterze naprawczym, remontowym i konserwacyjnym z wyłączeniem napraw gwarancyjnych wykonywanych przez producenta siłami własnymi,
- czynności będące współdziałaniem w procesie produkcji, ale nietworzące bezpośrednio nowych wyrobów, tzn. usługi świadczone na zlecenie producentów wyrobów polegające na wykonaniu szczególnego zabiegu technicznego na przedmiocie dostarczonej przez zleceńdawcę, np.: odlewnictwo, obróbka plastyczna, obróbka skrawaniem, nakładanie powłok oraz wybielanie, farbowanie, drukowanie materiałów włókienniczych, szlifowanie szklanek itp.,
- czynności z zakresu budownictwa, gastronomii, transportu i łączności, pośrednictwa finansowego, obsługi nieruchomości i prowadzenia interesów, działalności komunalnej,
- czynności zaspokajające potrzeby fizyczne i psychiczne człowieka w zakresie oświaty, ochrony zdrowia i pomocy społecznej, kultury, wypoczynku i sportu.

Do usług nie są zaliczane następujące czynności:

- wytwarzanie przedmiotów z materiału powierzzonego przez zamawiającego (jest to produkcja wytworzona). Przy czym wartość wykonanych czynności związanych z produkcją wytworzona jest usługą zleceniobiorcy, tj. tego, który faktycznie wykonał produkcję.
- wytwarzanie niektórych wyrobów na zamówienie ludności z materiałów własnych producenta, uwzględniające indywidualne cechy lub życzenia konsumenta.

Głównym kryterium w klasyfikacji PKWiU decydującym o tym, jak należy zaklasyfikować daną usługę lub wyrób, jest kryterium pochodzenia wytwórczego według rodzajów działalności.

Materiały są to przedmioty pracy zużywane jednorazowo i całkowicie w cyklu produkcyjnym. Do materiałów zalicza się również przedmioty nietrawne (rzeczowe składniki majątku obrotowego stopniowo zużywane w procesie produkcyjnym), części maszyn i urządzeń, użyteczne odpady produkcyjne, opakowania. Do określonych powyższą definicją materiałów zalicza się:

- **surowce** są to najczęściej produkty przemysłu wydobywczego, rolnictwa lub leśnictwa, które poddaje się dalszej przeróbce w celu otrzymania określonych wyrobów. Dzieli się je na: **surowce naturalne** (mineralne, roślinne, zwierzęce) - otrzymywane w wyniku oddzielenia ich od miejsca naturalnego występowania, **surowce pochodzące z przerobu**, które nie mogą być wykorzystane w stanie naturalnym (np. cement, wapno) i wymagają dalszego przetwarzania, **surowce wtórne** (odpady użytkowe) - są to użyteczne materiały odpadowe powstające w procesach produkcyjnych oraz wyroby zużyte, które nie mogą być racjonalnie wykorzystane przez ich posiadacza, a nadają się do celowego wykorzystania przez innego użytkownika, np. w procesie produkcyjnym zastępują surowiec pierwotny.
- **półfabrykaty** (półprodukty) są to wyroby otrzymane z zakończonej fazy procesu produkcyjnego przeznaczone do dalszego przerobu lub montażu. Pojęcie półfabrykatu stosowane jest w odniesieniu do przedsiębiorstwa (półfabrykat podlega dalszemu przetwarzaniu w tym samym przedsiębiorstwie) lub do całego przemysłu (półfabrykat jest sprzedawany i przetwarzany lub montowany w innym miejscu).

Wyroby gotowe są to wyroby powstające w procesach produkcyjnych w rezultacie przetwarzania materiałów (surowców i półfabrykatów) niepodlegające dalszej obróbce w przedsiębiorstwie, w którym zostały wytworzone i przeznaczone na sprzedaż.

Zużycie materiałów jest to faktyczne zużycie w jednostce prowadzącej działalność gospodarczą materiałów i przedmiotów nietrwałych (wliczone do kosztów produkcji) na wszystkie cele: produkcyjno-eksploatacyjne, budowlano-montażowe i inne niezwiązane bezpośrednio z działalnością gospodarczą jednostki (np. na cele socjalne) w okresie sprawozdawczym. Pod pojęciem „zużycie materiałów“ należy rozumieć wyrażoną w cenie ewidencyjnej wartość zużycia brutto, tj.

łącznie z wartością odpadów produkcyjnych zużytych materiałów, paliw i przedmiotów nietrawnych.

Import materiałów obejmuje przywóz towarów (materiałów, wyrobów) zrealizowany przez podmioty gospodarcze (bez względu na formę płatności), który został poddany odprawie celnej ostatecznej w przypadku obrotu z krajami spoza Unii Europejskiej (zgodnie z Jednolitym Dokumentem Administracyjnym SAD) oraz został zgłoszony na deklaracji INTRASTAT w przypadku obrotu z krajami Wspólnoty. Dla potrzeb badania import obejmuje również dostawy w celu uszlachetnienia.

Import usług obejmuje usługi świadczone przez podmioty zagraniczne (niebędące rezydentem naszego kraju) na zlecenie jednostek krajowych, w ramach umowy (kontraktu). Import ten obejmuje zarówno usługi polegające na tworzeniu nowych wyrobów, jak i usługi remontowo-eksploatacyjne.

Marża transportowa obejmuje wszystkie koszty transportu zawarte w wartości wykorzystanych materiałów (wyrobów) pokrywane na podstawie osobnych faktur przez nabywcę.

Zapasy materiałowe są to składniki rzeczowych aktywów obrotowych przeznaczone do zużycia na potrzeby wszystkich rodzajów działalności gospodarczej jednostki, stanowiące własność tej jednostki.

Dział 1. Zużycie materiałów, energii i usług obcych oraz stan zapasów materiałów

Jednostki sprawozdawcze mają obowiązek wykazywania danych statystycznych dotyczących wszystkich działów wymienionych na formularzu a występujących w przedsiębiorstwie.

W rubryce 1 - należy wykazać wartość zużycia materiałów, energii obcej i usług obcych dla całej działalności gospodarczej jednostki, a **w rubryce 2 i 3** w podziale na działalność podstawową i pozostałą. Przez działalność podstawową rozumie się działalność statutową lub tę, której wartość sprzedaży lub liczba pracujących przeważa swą wielkością pozostałe rodzaje działalności.

Do wartości zużycia materiałów zalicza się: surowce i inne materiały podstawowe, półfabrykaty i wyroby obcej produkcji służące do uzupełnienia wyrobów własnej produkcji, materiały pomocnicze zużywane przy wytwarzaniu wyrobów i usług oraz na cele utrzymania ruchu (oleje, smary, czyszcivo), opakowania bezpośrednie stanowiące nieodłączną część produkowanych wyrobów oraz opakowania wysyłkowe, odpady, materiały budowlane, techniczne oraz części zapasowe, materiały gospodarcze, biurowe, reklamowe, artykuły spożywcze przeznaczone do przetwarzania w stołówkach i bufetach, paliwa ciekłe, stałe i gazowe, odzież ochronną i roboczą (jeżeli nie jest zaliczona do wyposażenia), książki, wydawnictwa, druki, materiały wytworzone we własnym zakresie (identyczne i łącznie magazynowane z materiałami obcej produkcji), materiały nieprzechodzące przez magazyn i zaliczane bezpośrednio w koszty.

Do energii obcej należy zaliczyć zużycie zakupionej z zewnątrz: energii elektrycznej, ciepła w parze i gorącej wodzie, itp. na potrzeby technologiczne i energetyczne w działalności gospodarczej.

Do kosztów poniesionych na usługi obce zalicza się koszty zakupionych od obcych podmiotów gospodarczych usług, wymienionych na formularzu, np. usług transportowych, składowania, remontowych, budowlano-montażowych (również wykonanych przez podwykonawców), obróbki obcej, telekomunikacyjnych, prowadzenia ksiąg, badania bilansów, doradztwa, bankowych opłat manipulacyjnych i prowizji (z wyjątkiem prowizji od kredytów), najmu i dzierżawy, usług pralniczych, utrzymanie czystości, wywozu śmieci. Nie zalicza się do usług opłat o charakterze kar (np. przetrzymywanie taboru, odwoływanie zamówionego towaru) oraz remontów środków trwałych pokrywanych przez zakład ubezpieczeń (obciążają one nadzwyczajne straty).

W rubryce 1, wiersz 02 - należy wykazać wartość zużycia materiałów i energii obcej ogółem. Wartość ta powinna być równa wartości wykazanej w rocznej sprawozdawczości statystycznej, tj. SP lub F-02 lub F-02/dk, część II, dział 2 (Rachunek zysków i strat), wiersz 10 lub F-01/s, dział I, wiersz 25.

W rubryce 1, wiersz 03 - należy wykazać wartość zużycia usług obcych ogółem. Wartość ta powinna być równa wartości wykazanej w rocznej sprawozdawczości statystycznej, tj. SP lub F-02 lub F-02/dk, część II, dział 2 (Rachunek zysków i strat), wiersz 12 lub F-01/s, dział I, wiersz 27.

W rubryce 4 - należy wykazać wartość zużycia materiałów i usług pochodzących z importu. Pod pojęciem „materiały z importu” należy rozumieć materiały (surowce, wyroby) zakupione i przywiezione z zagranicy przez podmiot gospodarczy (bez względu na formę płatności), które zostały poddane odprawie celnej ostatecznej w przypadku obrotu z krajami spoza Unii Europejskiej (zgodnie z Jednolitym Dokumentem Administracyjnym SAD) oraz zostały zgłoszone na deklaracji INTRASTAT w przypadku obrotu z krajami Wspólnoty. Wyjątek stanowią materiały przywiezione z zagranicy w celu dokonania usługi uszlachetniającej, których wartość zużycia należy wykazać zgodnie z przyjętymi w jednostce zasadami rachunkowości, tzn. jako wartość usługi zrealizowanej na powierzonym materiale lub ewentualnie (jeżeli tak jest przyjęte w jednostce) wartość brutto - wartość materiału wraz z wartością zrealizowanej usługi.

W rubryce 5 - należy wykazać wartość marży transportowej. Zawiera ona:

- koszty transportu materiałów (wyrobów) z miejsca wytworzenia do miejsca przejścia przez nabywcę opłacone przez nabywcę na podstawie faktury za materiał (wyrób) i koszty transportu z nim związane,
- koszty transportu materiałów (wyrobów), za które nabywca płaci oddzielnie, nawet jeśli są świadczone taborem producenta lub handlu hurtowego i detalicznego.

Nie zalicza się do marży transportowej:

- kosztów transportu materiałów (wyrobów) własnym taborem producenta, bez zapłaty przez nabywcę,
- kosztów, które ponosi producent za usługi transportu obcego związane ze sprzedażą swoich wyrobów (materiałów), bez wystawienia faktury dla nabywcy za te usługi,
- kosztów przewozu towarów przez handel hurtowy lub detaliczny, które będą przemieszczane z miejsca dostawy do innego nabywcy, bez żądania zapłaty za te usługi,
- kosztów transportu pracowników (osób).

W rubryce 6 i 7 - należy wykazać wartość materiałów na początek i koniec roku, obejmującą nabyte od obcych kontrahentów i ewentualnie wyprodukowane przez własne komórki pomocnicze: surowce i inne materiały podstawowe, paliwa, materiały pomocnicze, opakowania, części zapasowe maszyn i urządzeń, odpady. Składniki rzeczowych aktywów obrotowych wycenia się zgodnie z przepisami art. 28 i 34 ustawy o rachunkowości.

Wartość materiałów na początek i koniec roku - wykazana w rubrykach 6 i 7, wiersz 01 powinna być równa wartości wykazanej w rocznej sprawozdawczości statystycznej, tj. SP lub F-02 lub F-02/dk, część II, dział 1, wiersz 39, rubryka 1 i 2.

W wierszach od 04 do 58 - należy wykazać odpowiednie wartości według działów Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU).

Uwaga:

W przypadku gdy podmiot zużywający materiały i energię ponosi również koszty na usługę obcą w ramach tego samego rodzaju działalności (działu PKWiU), należy w odpowiednich rubrykach podać sumę obu tych wielkości (materiał + usługa obca). Przy czym w wierszu 02 (ogółem materiały i energia) należy podać tylko materiał i energię, a w wierszu 03 (ogółem usługi obce) tylko usługę.

Dział 2. Rozliczenie podróży służbowych

W wierszu 1 - należy wykazać koszty krajowych i zagranicznych podróży służbowych, zwroty za przejazdy lub koszty ryczałtów przysługujących właścicielom pojazdów samochodowych odbywającym podróże służbowe własnym samochodem, koszty ryczałtów za noclegi i za wynajęcie kwater prywatnych dla pracowników czasowo przeniesionych, koszty przejazdów w celu odwiedzenia rodziny i innych przewidzianych przepisami kosztów podróży służbowych.

Koszty podróży służbowych - wykazane w rubryce 1, wiersz 1 powinny być zgodne z kosztami wykazanymi w rocznej sprawozdawczości statystycznej, tj. SP lub F-02 lub F-02/dk, część II, dział 2 (Rachunek zysków i strat), wiersz 22 lub F-01/s, dział I, wiersz 35.